

Rajavartiolaitoksen esikunta
Henkilöstöosasto

25.03.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö

VN/11423/2021 ja STM057:00/2021

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaiksi

Rajavartiolaitoksen esikunta kiittää mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esitysluonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaiksi.

Rajavartiolaitoksen esikunta esittää lausunnossaan aluksi yksityiskohtaisen kuvauksen Rajavartiolaitoksen terveydenhuoltoon liittyvistä tehtävistä, jonka jälkeen esitetään Rajavartiolaitoksen toimialan näkökulmasta tarpeelliset muutokset eräisiin yksittäisiin ehdotettuihin säännöksiin.

1. Kuvaus Rajavartiolaitoksen terveydenhuoltoon liittyvistä tehtävistä

1.1. Varusmiesterveydenhuolto

Rajavartiolaitoksessa asevelvollisuuslain (452/1950) ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) nojalla palvelevat varusmiehet ovat puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla.

Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien välisessä yhteistoimintasopimuksessa on sovittu, että Rajavartiolaitos vastaa terveydenhuoltoa varten tarvittavien Rajavartiolaitoksen terveydenhuollon toimipaikkojen sekä niiden lääkintävarusteiden rakentamis-, hankinta- ja ylläpitokustannuksista sekä varusmiesten terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvista henkilöstökustannuksista. Rajavartiolaitoksen terveysasemilla työskentelevät kenttäsaaraanhoitajat ovat Rajavartiolaitoksen virkamiehiä ja lääkärit toimivat sopimussuhteessa Rajavartiolaitokseen erillisen palvelusopimuksen mukaisesti. Lääkäreiden potilaskäynteihin perustuvista toimenpidepalkkioista ja varusmiesten tutkimuskustannuksista vastaa Puolustusvoimat.

Rajavartiolaitoksen varusmiesterveydenhuoltoa toteutetaan Puolustusvoimien Sotilaslääketieteen keskuksen terveysasemien lisäksi myös kolmella Rajavartiolaitoksen varusmiesyksikön terveysasemalla (Ivalo/Lapin rajavartiosto, Kontiolahdi/Pohjois-Karjalan rajavartiosto ja Imatra/Raja- ja merivartiokoulu).

Kullakin terveysasemalla on kaksi Rajavartiolaitoksen virkamiestä kenttäsairaanhoitajina ja yksi ostopalvelulääkäri. Varusmiesyksikön päällikkö toimii kenttäsairaanhoitajien lähiesimiehenä. Rajavartiolaitoksessa varusmiesterveydenhoitoa toteutetaan Sotilaslääketieteen keskuksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti ja Sotilaslääketieteen keskus toimii terveydenhuollosta vastaavana toimintayksikkönä (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 795/1992).

1.2. Rajavartiomiesten ensivastetoiminta sairaanhoitopiirien kanssa tehdyn ensivastetoimintasopimuksen mukaisesti

Rajavartiolaitos voi Rajavartiolain (578/2005) 26 § 3 mom mukaisesti osallistua terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuun ensihoitopalveluun sen mukaan kuin siitä erikseen sovitaan. Rajavartiolaitoksen ns. HARVA-alueella toimivat hallintoyksiköt ovat sopineet osallistumisestaan ensiauttajatasoiseen ensivastepalveluun alueellaan toimivan sairaanhoitopiirin ohjauksessa. Ensivastetehtävät kuuluvat sairaanhoitopiirin ja Rajavartiolaitoksen välisen EVY-sopimuksen mukaisesti sairaanhoitopiirin järjestämisvastuulla olevaan ensihoitopalveluiden kokonaisuuteen (Terveydenhuoltolain 1326/2010 39 ja 40 §).

Kyseessä ovat Rajavartiolaitoksen partioiden muun toiminnan yhteydessä toteutamat ensiauttajatasoiset ensivastepalvelut. Ensivastepalveluun osallistuvat rajavartijat eivät ole terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Heidän osaamisestaan, hoito-ohjeista sekä hoitotarvikkeista- ja laitteista vastaa EVY-sopimuksen mukaisesti sairaanhoitopiiri.

1.3. Rajavartiolaitoksen Vartiolentolaivueen ja sairaanhoitopiirien yhteistoimintasopimukset meripelastustoiminnassa

Yhteistoimintasopimuksen perustana ovat meripelastuslain (1145/2001) ja meripelastuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (37/2002) Rajavartiolaitokselle määrittämät tehtävät sekä sairaanhoitopiirille terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 ja 40 § sekä STM:n ensihoitopalvelusta annetun asetuksen (340/2011) ensihoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät tehtävät.

Yhteistoimintasopimus kattaa Vartiolentolaivueen meripelastustehtävien yhteydessä suoritettavat ensivastetehtävät ja perustason ensihoitotehtävät helikopterin omalla miehistöllä sekä virka-apuna annettava ensihoidon tehtävät siten, että helikopterimiehistöä tarvittaessa täydennetään sairaanhoitopiirien ensihoitohenkilöstöllä. Toimintaa ohjaavat ja valvovat sairaanhoitopiirin vastuulääkärit ja ensihoitopäälliköt. Ohjaamiseen ja valvontaan kuuluvat ammattitaidon ylläpitäminen, toiminnan ohjeistaminen ja neuvonta kuljetuksen aikana sekä laadunvalvonta. Pintapelastus- ja ensihoitoryhmässä on seitsemän ensihoitajaa ja 13 pintapelastajaa yhteensä kolmella eri paikkakunnalla (Helsinki, Turku ja Rovaniemi).

1.4. Puolustusvoimien ensihoito-ohjeen mukainen normaaliolojen ensihoito

Rajavartiolaitos noudattaa Puolustusvoimien antamia määräyksiä ampumaharjoitusten ja amuntojen lääkinnällisen varotoiminnan (=lääkinnällisen pelastustoimen) suunnittelussa ja toteuttamisessa. Terveystieteiden ammattihenkilön statuksen omaavia Rajavartiolaitoksen virkamiehiä on koulutettu antamaan Puolustusvoimien normaaliolojen ensihoito-ohjeen (PEHO 2019) mukaista laajennettua perustason ensihoitoa ja toimimaan ampumaharjoituksissa ja sotaharjoituksissa lääkinnällisenä varohenkilönä ja lääkinnällisen pelastustoiminnan johtajana. Puolustusvoimat vastaa varohenkilöiden perus- ja täydennyskoulutuksen järjestämisestä.

1.5. Rajavartiolaitoksen rooli terveydenhuollon palvelujen tuottajana

Rajavartiolaitos ei käsityksensä mukaan toimi eikä sen ole tarkoitus toimia ehdotetun lainsäädännön mukaisena terveydenhuoltopalvelun järjestäjänä missään tilanteessa.

2. Rajavartiolaitoksen esikunnan lausunto hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetusta sääntelystä

Rajavartiolaitoksen esikunta pitää ehdotettua lainsäädäntöä lähtökohtaisesti perusteltuna eikä Rajavartiolaitoksen esikunnalla ole yleisesti huomautettavaa ehdotettujen palveluntuottajaan kohdistuvien velvoitteiden sisällöstä.

Rajavartiolaitoksen esikunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että Rajavartiolaitos lisätään palvelua tuottavana tahona ehdotetun 51 § 1 momentin luetteloon, jolloin myös ehdotettu 54 § tulee sovellettavaksi Rajavartiolaitoksen osalta.

Rajavartiolaitoksen käsityksen mukaan esityksen tarkoituksena on, että kaikki lain voimaantullessa laissa tarkoitettuja palveluja tuottavat tahot voivat jatkaa toimintaansa myös julkisella sektorilla, vaikka ehdotetun lain mukaista rekisteröintiä ei vielä ole suoritettu. Mikäli Rajavartiolaitosta ei lisätä edellä mainittuun luetteloon, Rajavartiolaitoksen tulisi rekisteröityä ja saada rekisteröintiä koskeva päätös 1.1.2024 mennessä uhalli, että Rajavartiolaitoksen oikeus tuottaa ehdotetun sääntelyn mukaisia terveydenhuoltopalveluja päättyy. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, kun otetaan huomioon lain suunniteltu nopea voimaantulo ja laissa palveluntuottajalle ja – tuottajan rekisteröinnille asetetut laajahkot velvoitteet sekä Rajavartiolaitoksen tehtävät ja rooli muun ohella meripelastuksessa sekä varusmieskoulutuksessa.

Rajavartiolaitoksen esikunta esittää lisäksi, että Rajavartiolaitoksen tuottamat palvelut rajataan ehdotetun 14 §:n säännöksen soveltamisen ulkopuolelle.

Rajavartiolaitoksen esikunta pitää ehdotetun 14 §:n sisältämää sääntelyä koskien rekisteristä julkaistavia tietoja terveydenhuollon palveluntuottajista sekä palveluyksiköistä ja niiden palveluista, vastuuhenkilöistä samoin kuin palvelun asiakas- ja potilaskohderyhmästä ongelmallisena sotilaallisesti järjestetyn valtion sisäisen turvallisuuden viranomaisen kohdalla. Ehdotetun säännöksen sisältämä mahdollisuus perustellusta syystä kieltää osoite- ja muun yhteystiedon julkaisemisen on Rajavartiolaitoksen toimialan näkökulmasta liian suppea ja lisäksi säännöskohtaiset perustelut ovat hyvin suppeat. Vaikka osa ehdotuksessa mainituista tiedoista saattaisi Rajavartiolaitoksen kohdalla olla salassa pidettäviä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetyn lain mukaisesti, ei sisäisen turvallisuuden viranomaista koskevien julkistenkaan tietojen aktiivinen julkistaminen tietoverkossa ole Rajavartiolaitoksen esikunnan näkemyksen mukaan perusteltua.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kontra-amiraali

Markku Hassinen

Henkilöstöosaston päällikkö
Lippueamiraali

Tom Hanén

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 25.03.2022 klo 09:12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

TIEDOKSI

SM HKO
RVLE A-jakelu (henkilöstötoimistot)
RVLE E-jakelu